

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Utmutató a jelentések szerkesztéséhez

Irta: dr. Kármán Elemér, nagyváradai kir. ügyész.

ELSŐ CZIKK.

A csendőri jelentések szerkesztése.

4. A jelentések tartalma. (Folytatás.)

Ha a csendőr jelentést szerkeszt, szem előtt tartatja azt a régi jó diákverset, hogy

Ki? mit? miként? és mivel?
Mikor? hol? miért? s kivel?

A ki ez után a mondás után indul el a azt szemé elől nem töveztí és ügyel arra, hogy a jelentésében minderre a nyolcz kérdésre megadja a pontos feleletet, az biztos lehet felőle, hogy a jelentéséből semmi lényeges ki nem maradt. A következő lapokon az egyes főbb bűncselekményekre vonatkozólag, példaként pontonként egybeállítottuk, hogy mi mindennek kell a jelentésekben benne foglaltatniok, előbb azonban arról kell szólnunk, hogy ezeket az adatokat milyen módon adja elő a csendőri jelentés, vagyis hogy *hogyan szerkesztjük a jelentést.*

A csendőr ne állapítson meg a jelentésben tényeket és ne adjon elő a jelentésben tényállást. Azt, hogy a jelentés tárgyát képező cselekmény a valóságban hogyan történt és mi a való tényállás, csak az ítélőhíroság állapíthatja meg véglegesen. A tények mindaddig, míg a híre nem ítél, vitásak. A csendőr csupán csak nyomoz, a híroság ítél. Ennélfogva feladata sem egyéb, mint a nyomozás adatainak egybegyűjtése és az adatok bejelentése a bíróságnak. Ne adjon a csendőr tehát *véleményt* arról, hogy az eseménynek *hogyan kellett történnie*; ez veszedelmes ép a csendőr munkájára nézve, mert utóbb az ügy másképp fordul, és akkor a tárgyalásokon a csendőr véleményét bírálgatják olyanok, a kiknek ahhoz joguk nincs. A csendőr a nyomozás bevezetése alkalmával a kikérdezésekről, a megsejlelt dolgokról jegyzeteket vett föl, a jelentés ne legyen más, mint e jegyzeteknek az írásba foglalása. A jelentés ne arról szóljon, hogy mi és hogyan történt, hanem, hogy a csendőrnek mit mondtak, a csendőr mit látott, hallott és észlelt és mit talált.

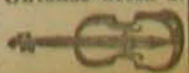
Minden jelentés azzal kezdődjék, hogy miként jutott a bűncselekmény a csendőrsz tudomására?

Ha feljelentést tettek, adja elő a jelentésben, hogy ki tette azt és hogyan adta elő a rajta esett sérelmet és kit gyanúsít a cselekmény elkövetésével? Ha arról tettek jelentést, hogy valakit megölték, hogy hullát találtak, vagy tűz ütött ki, ki hozta azt híral a mit mondott? Ha azonban valami titkos bűncselekményről, p. o. muggatelhajtásról, mérgezésről értesült az őrs, besugótól, a besugót ne nevezze meg, de ilyenkor is adja elő a jelentés elején, hogy mit tudott meg a besugótól.

A feljelentés vagy a hír vétele után a járőr a helyszínére siet. Ennek megfelelően folytatja a jelentést is azzal, hogy a helyszínén ki és mit talált, mit szemlél meg, milyen nyomokat észlelt, a melyek fontosak lehetnek abban az ügyben. Itt ne felejtse el azt, hogy a bűntényekben sokszor a legkisebb dolog is fontos szerepet játszik, ezért a látottak leírásánál legyen inkább aprólékos, mint hogy valamit figyelmen kívül hagyjon. Különösen pontosan írja le azokat a tárgyakat, a melyeket a büntettes hátrahagyott s a melyek a további nyomozás fonálul használtattak fel.

Ha a helyszínén a járőr valami oly nyomot talált, a melylyel a nyomozás során valami kísérletet, próbát tett, p. o. lábnyomokat talált, azt felmérte és a gyanúsított csizmájával összehasonlította, akkor ne csak a próba eredményét közölje; nem elég ha a jelentésben az áll, hogy: *a helyszínén talált lábnyomokba a tettes csizmája beleillik.* — hanem írja le a méreteket, a jegyezze fel, ha a sarokról, a foltról vagy a csizma ulakjáról ismerte meg a lábnyomokat; ép így ha a meggyilkolt kezében hajszálat talált a azt a gyanúsítottal összehasonlította, írja le a jelentésben, hogy a hajszálat miben hasonlítanak a miben különböznek a másától, a kikét összehasonlította.

A helyszín megsejlelése után a járőr kikérdezéseket fog fogantatosítani. Jelentésében ehhez kepest írja le, hogy minden kikérdezett egyén mi mindent mondott el. Azt senki sem kívánja a csendőrtől, hogy minden kikérdezett tanúnak vagy tettesnek minden szavát írja le, de a főbb kijelentéseket külön-külön szövegezzé meg. Az a mód, a mit sokan követnek, hogy t. i. a jelentésben leírják az esemény megtörténtét a azután odavetik, hogy: *a A. és B. C. tanúk a fenti tényállást egybehangzóan adták elő* vagy éppen, hogy: *a fenti tény-*

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Oszkai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyári Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fúvó hangszereket és alkatrészeket, Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Argyezék minden hangszerről külön küldetik. Magyarországon legnagyobb vonós és fúvós hangszerek gyára.

STOWASSER JÁNOS

osztási és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. házi hangszerkészítője, az Oszkai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyári Öntőház-utca 2.

állásból rájuk vonatkozó részt a tényállásnak megfelelően adtak elő, nem ér sem a kir. ügyészség, sem a bíróság számára semmit. A kir. ügyészség ebből meg nem tudhatja, hogy a csendőrfőnök az illető tanu mit mondott, és milyen tanukra van szűkeg a főtárgyaláson. Ha azonban több tanu ugyanazt adja elő, a vallomások rövidég okáért egyesíthetők. Ugyanigy a gyanúsított kikerdezeséről nem elég azt mondani, hogy a bűncselekményt beismerte, hanem meg kell mondani, hogy mit ismert be. A ki a főtárgyalásokat napnap után végig éli, elmondhatja, hogy ilyen jelentések alapján örökös a zavar: felesleges tanuk jönnek be, fontosak elmaradnak s az ügy addig húzódik, míg az események az emberek emlékezetében elmosódnak és a csendőr fáradságos munkája kárba vész.

Végül ha a csendőr házkutatást tartott, tárgyakat őrizetbe vett, akkor a házkutatásnál írja le, hogy milyen helyiségeket kutatott át, még akkor is, ha semmit sem talált. Mert ha nem mondja meg, hogy mi mindent kutatott, a bíróság azt hibeti, hogy valamelyik helyiségben tán még sem volt ott, s ott követett el mulasztást. A mit talált és őrizetbe vett, azt is pontosan sorolja fel.

Röviden szólva: a jelentés legyen a csendőr nyomozásának bü története. Ebből fogják látni a bíróságnál, hogy a csendőr milyen fáradságos és milyen becsületes munkát végzett, semmi a figyelmét el nem kerülte. S így tudja meg mindenki, a ki a jelentésből dolgozni és ítélni fog, hogy a csendőr jelentése nem pusztá ráfogásokat tartalmaz, s nem csak pnszta vélemény az, hogy a kit feljelentett, az bűnös, hanem az összegyűjtött bizonyítékokkal be is tudja azt bizonyítani!

Ezen általános tanácsokat szemléltetőbbé kívánom tenni azzal, hogy itt néhány jelentés példáját közlöm. A ki figyelmesen átolvassa, tán észre fogja venni bennök, hogy a most előadott elvek mennyiben vannak azokban keresztülvive.

Az I. eset testi sértésről, a II. eset gyújtogatásról, a III. eset pedig a magzatelhajtásról szól és mind a három valóban megtörtént s e sorok írójának gyakorlatából merített eseményt foglal magában.

5. Jelentés, illetve lenyóvzlut példái.

I.

251. szám.

Tárgy: K. János n—i lakos elleni fejelentés súlyos testi sértés miatt.¹

Sz—i óra.

A kir. ügyészségnek

P.

Sz. 1910 június 20.

Jelentem, hogy N. községben súlyos testi sértés történt.

Az eset 1910 június 18-án jutott az őrs tudomására, a nyomozás ugyanaznap bevezetett és június 19-én befejeztetett.

K. János n—i lakos 1910 június 18-an este 8 órakor megjelent az őrsön, beborozott állapotban, bekötött fejével és véres ruhában, és ott előadta, hogy őt W. József n—i lakos a R.-féle korcsmában fején megszurkálta; ő délután 4 óra óta volt a korcsmában, ott W. este 7 óra tájban őt minden ok nélkül gazembernek nevezte és reátámadt; ő erre a korcsmából kimenekült, mire W. utána rohant s a fejét összeszurkálta. Ő is védelmére kést rántott, de magát nem védhette, mert W. megszurta és elrohant. Ő ezután kocsit fogadott a korcsmárosnál, bebajtott Sz.-re, itt dr. Sch. járásorvos a fejét bekötötte, mire idejött jelentést tenni.

Ez elbeszélése közben K. János elővette zsebéből a kést, mutogatván, hogy azzal védte magát, mire a kikérdező őrparancsnok é zrevén, hogy a kés is véres, felbirta őt, hogy a nyomozás számára azt adja át, a mit K. meg is tett. E kést a járőr őrizetbe vette s e jelentés mellett az 1. számmal jelölt dobozban beszolgáltatja.²

L. Ferencz őrsvezető és N. János csendőrből álló járőr 1910 június 19-én a nyomozás bevezetése végett N. községbázánál megjelenván, ott Kl. József községi bírótól azt a értesítést nyerte, hogy W. József lakásán súlyos sérülésben fekszik és a hajnali órákban őt Sz. körorvos megvizsgálván, a sérülést életveszélyesnek találta. Együttal Kl. községi bíró előadta, hogy ő még az este beszélt W.-vel s ez azt mondta neki, hogy sérülését K. János okozta az R. korcsmájában.

A járőr a községi bíró e jelentése folytán felszólította a községi bírót, hogy az előjáróság W. Józsefet azonnal jegyzőkönyvileg hallgassa ki, egyúttal pedig küldönczczel szolgálati jegyet küldött a sz—i kir. járásbíróshoz is, majd kikérdezte az ügyben fekvő W. József n—i lakost a lakásán.³

W. József 47 éves, róm. kath. nős, négy gyermek atyja, kisbirtokos, n—i 25. bázsz. lakos előadta, hogy ő 1910 június 18-án délután 5 óra felé az R.-féle korcsmába ment, s ott M. János és N. Péter n—i lakosok asztala mellett telepedett le. Akkor már egy másik asztalnál jelen volt K. János, a ki kissé már boros állapotban volt. K. Jánossal ő ezelőtt jó barátságban volt, de most az haragszik rá, mert a tavasszal a közös megyén elvezető élő sövényt lenyeste és e miatt ő a sz—i főszolgabírónál feljelentette s K. Jánost ép a napokban meg is büntették e miatt. K. János a tulsó asztalnál egyedül ült és onnan átkialtott az ő asztalukhoz, odaszólva M. Jánosnak, hogy „hogyan lehet olyan emberrel egy asztalnál ülni, és ő reá mutatott. E re azt felelte, hogy „mindenki nézze meg magát”, mire K. János egy poharat dobott feléje, de az a falat érte és ott összetört. Ő erre megijedve, kiugrott az ajtón a tornácra s onnan az udvaron át menekülni akart, de K. János utána rohant és megragadta, a földhöz verte, s e közben érezte, hogy mel-

A legjobb órák,

legszebbek, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi főtállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

művésznél Szegeden.
Javítások 5 évi főtállás mellett, Arjegyzék ingyen!

lén és füle mellett több ízben megszurta. Ő kezével védekezett, s ki akarta ragadni kezéből a kést, de nem sikerült. A sérülés után még volt aunyi ereje, hogy haza ment s itt felesége sebeit kimosta. Nála kés nem volt. Ő K. Jánost meg nem sérelmeste. A járőr figyelmeztette W.-t, hogy L. János ép ellenkezőleg adta elő az esetet és azt állította, hogy őt szurkálta meg W. József, de sértett megmaradt állításai mellett és azt állította, hogy neki zsebkése sem volt és ha K. megsebesült ez attól lehet, hogy ő védelmére kezeivel ide-oda csapkodott s ekkor K. maga-magát sebezte meg.

W. Mária 40 éves, róm. kath., W. József neje és W. Mára 20 éves, róm. kath., ngyanannak leánya, n—i lakosok ' azt adták elő, hogy atyjuk a tegnapi napon, tehát 1910 június 18-án este 7 óra tájban véres ruhában, vérző fejjel jött haza s összeesett. Éjjel magához térvén, azt adta elő, hogy K. János őt az R-féle korcsma udvarán megtámadta és összeszurkálta. Előadták még, hogy W.-nek zsebkése egyáltalán nincsen, s mindnyájan önként felajánlották a házkutatás megtartását.

A járőr erre W.-nek ruháit, szobájában s konyhájában levő összes fiókjait s ládáit átkutatta, de sem zsebkést, sem véres kést nem talált.⁵

R. István korcsmájában a járőr megjelenvén, az udvaron a homokban jelentékeny mennyiségű eltaposott vérsnyomot talált.

R. István, 34 éves, ág. ev., nős, korcsmáros n—i 21. hsz. lakos előadta, hogy neki a verekedésről közvetlen tudomása nincs: látta, a mint szóváltás volt az ivóban K. és W. között s mikor K. poharat dobott W. felé, oda is ugrott és meg akarta gátolni a további verekedést. Ekkor azonban azok kirohantak, W. előre, K. pedig utána. K. délután 3 óra körül jött hozzá s 3 félliter 64 filléres könnyű bort ivott meg egyedül. W. csak egy féllitert rendelt ugyanabból. Ittas egyik sem volt. Tudja, hogy K. nagyon haragudott W.-re, mert feljelentésére megbüntették: neki többször mondta, hogy meg fogja verni.

A korcsmában rajtuk kívül még jelen volt M. János, N. Péter n—i lakosok, továbbá K. Ferencz, a K. János testvére és az ő cselédje R. Mátyás.

M. János 42 éves, róm. kath., nős, n—i 10. házsz. lakos és N. Péter 46 éves róm. kath., n—i 62. házsz. lakos⁶ előadták, hogy ők június 18-án délután az R. korcsmájában ültek, és akkor még ott volt K. János, a ki folyton szidta W. Józsefet, mert miatta 50 koronára büntették meg a szolgabírósnál. Négy óra felé bejött W. József s melléjük ült. K. János odakiáltotta, hogy miért ülnek ők ilyen emberrel együtt. Erre W. odafeltele, hogy: nézd meg magadat! Ekkor K. János egy poharat dobott W. felé, de nem találta, a mire W. kirohant, K. pedig utána. Ők bennmaradtak. Más az ivóban nem volt a korcsmároson kívül.

K. Ferencz 24 éves, róm. kath., nőtlen, K. János

testvére, n—i 60. házsz. lakos és R. Mátyás 17 éves, ág. ev. nőtlen, R. korcsmáros rokona és cselédje előadták, hogy ők az udvaron beszélgettek az istálló mellett, a mikor este 7 óra körül a korcsmából kirohant W. József és utána K. János: K. utolérte W.-t és ekkor letépte a földre, s azt kiabálta: «véged van te kutya» s többször hozzája vágott. K. Ferencz kést nem látott egyiknél sem, de R. Mátyás látta a kést K. János kezében, a mint azzal vagdalódszott.⁶

Gyanúsított: K. János, K. Ferencz és Sch. Mária fia. 1866 április 2-án született, róm. kath. nős F. Juliánával, négy gyermek atyja, testi sértésért 1904 évben a sz—i járásbíróóság által 1 hónapi fogházzal büntetve volt, vagyonos földműves, n—i születésű és ottani 12. hsz. lakos, kikérdezésekor szintén ágyban fekvő betegen találtatott, előadta, hogy nem emlékszik rá, hogy közötté és W. között mikép kezdődött a verekedés, mert egész délután ivott. Tagadta, hogy neki szándéka volt W.-t bántani, hanem önvédelemből vette elő a kését, mert W. reátámadt. A járőr közölte vele M. János, N. Péter, K. Ferencz és R. Mátyás vallomásait, de ő megmaradt a mellett, hogy nem emlékszik rá, hogy szurt volna.⁷

A dr. Sch. járásorvos által K. János sérüléséről felvett látletet 2. % alatt, a dr. Sz. körorvos által W. József sérüléséről felvett látletet 3. % alatt csatoltatik.

Miután az orvosi látletet szerint W. József sérülése életveszélyes, állapota az őr által figyeltetni fog.

H. Mihály,
járásörmester.

Magyarázst az I. példához.

Ebben az ügyben a kir. törvényszék K. Jánost elítélte a Btk. 301. §-ába ütköző súlyos testi sértés büntette miatt egy évi és hat hónapi börtönre, miután W. József sértett meggyógyult, de sérülésének gyógyulása 20 napon túl tartott. W. József ellen a kir. ügyészség vádat nem is emelt.

A bíróság azt a tényállást állapította meg, hogy W. József a kérdéses alkalommal a korcsmából kirohant, K. János utána ment és őt földre tepervén, késével megszurkálta, tehát ő a bűnös. E szerint a bíróság W. József sértett és a tanúk, különösen pedig K. Ferencz és R. Mátyás vallomásának adott hitelt, és azt állapította meg, hogy K. János önmagát sebezte meg, a mikor a letépt W. Józsefen feküdvén, késével szurkált s hadonászott.

A nyomozó csendőr, ha okosan és gondolkozva vezette a nyomozást: valószínűleg szintén abban a véleményben volt, hogy az esetnek így kellett történnie, de ennek a véleménynek nem adott a jelentésben kifejezést, hanem csupán az általa beszerzett adatokat jegyezte fel. Az sem változtatott a dolgon, hogy K. János, a tettes mindvégig tagadott: a járőr beszerzett annyi

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem
használdjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postal szállítás.

adatot, hogy bűnössége egész nyilvánvaló volt a bíróság előtt.

Különösen kiemeljük még a következőket:

¹ A tárgy megjelölésének a feljelentett egyén nevével kell kezdődnie, az iktató könyvvel egyezően. Számos őr ezt azonban ekként fogalmazza; „K. János feljelentése súlyos testi sértésért” — ez nincs jól magyarul, mert azt jelenti, hogy K. János teszi a feljelentést. A jelen példa tárgy megjelölése, azt fejezi ki, a mit mondani kell a név elől maradt.

² E jelentésben foglalt esetet tulajdonképp a jelentette fel, a ki a tettes, a hogy a jelentés ezt kidomborítja és a jelentést ezzel kezdi, az azért helyes, mert akárhányszor az család legelőbb a csendőrséghez, a ki a legnagyobb bibás. Ez a körülmény a bíróság előtt nem jelentéktelen, mikor az egyes vallomásokot fontolgatja, a látja a gyanúsított ravaszságát.

³ Az életveszélyesen sérült egyént jegyzőkönyvileg az előjáráságnak kell kiballgatnia, de a nyomozás bevezetése végett ki kell kérdeznie a járőrnek is a ezt jelentésébe foglalni.

⁴ Ha két vagy több tanu a kikérdezéskor lényegében ugyanazt vallja akkor a jelentésben összesítetjük rövidség kedvéért a vallomásokot, de csakis ekkor.

⁵ Nagyon fontos, hogy a jelentésben benne van, hogy a sértettnél nem talált a járőr kést. Lehet ugyan, hogy volt neki a azt — tegyük fel — eldobta, de a járőrnek ezt be kell venni a jelentésbe azért, hogy a bíróságnál senki se gyanakodjék arra, hogy lehetett a sértettnél is kése, de a járőr elmulasztotta azt előkeríteni.

⁶ Itt ez a két tanu nem vall egyformán, mert egyik azt mondja, hogy látta a tettesnél a kést, a másik nem; hogy melyik tanu mond igazat, az mi reánk nem tartozik, azt majd a bíró dönti el, a ki megesketi a tanut. A jelentésben úgy adjuk elő, a hogy a tanu mondja. A kikérdezésnél természetesen figyelmeztetni kell őt, hogy mások másképp mondják, de ha ő megmarad a vallomásánál, belebeszélni semmit sem szabad.

⁷ Ugyanez áll, a mit az 5. jegyzetben elmondtunk a gyanúsítottira, A járőr a kihallgatásnál tartson elébe minden bizonyítékot, figyelmeztesse, hogy a tettes be van bizonyítva, de ha tagad: a jelentésben az legyen benne, a mit ő mond. A bíróságnál az ő tagadása úgy se használ, ha a járőr a bizonyítékokat ügyesen egybejűjtötte.

(Folyt. köv.)

Egy fegyencz tapasztalatai.

Irtá: A 22. számú fegyencz.

(Gyűjtötte és kiadta dr. Jaeger János fegyintézet-i lelkész. *
Magyarra átdolgozta *.)

Ha élettapasztalataimat az alábbiakban leirom a sok esztendei büntetési időm alatt szerzett tapasztalataimból levonom következtetéseimet, úgy ez az igazság ér-

dekében történik. Ki kell jelentenem, hogy az igazságügyi hatóságok a annak közegei a gonosztevővel szemben sokat vétkeznek, mi igen megbosszulja magát a mi alatt leginkább ártatlanok szenvednek.

A mig az emberek olyanok lesznek, mint a milyenek, addig lehetetlen a gonosztettet a társadalomból kiirtani, ha minden tolvajt már első lopása után felakasztjuk. De ha a gonosztevőkkel ma emberségesen akarunk bánni, úgy ezt vagy igazán és egészen, vagy pedig egyáltalán ne tegyük.

Abban nem találok emberiséget, ha egy 18—20 éves fiatal embert, ki egy verekedés alkalmával talán agyonszurt valakit, nyolcz évi fegyházra ítéljük a őt azután jellemileg és erkölcsileg teljesen züllött gonosztevők közé dugjuk.

Nyolcz évi fegyház aránylag nem oly nagy büntetés azzal szemben, hogy nyolcz esztendeig az ország legzüllöttebb egyénéivel együtt kell élni! Ezt egyenesen bűnnek tartom, mert ezen környezet a fiatal embert örök időkre tönkre teszi! Sok ilyen fiatal ember van fegyintézeteinkben a maga az állam gondoskodik arról, hogy ezekből a gonosztevőknek egy egész hadserege létesüljön! Csak az, ki ezeket a dolgokat nem ismeri, állíthatja az ellenkezőjét!

Ha a nyilvánosság a gonosztevőkről és a büntetések végrehajtásáról ferdén ítél, úgy ez onnan származik, hogy sobasem ballgatják meg a büntetését végigszenvedő vagy vizálati fogságban levő gonosztevőt, hanem csupán a zöld asztalról vagy előítéleteken alapuló elvek után ítélnek.

A fegyintézetek könyvtári műveiben sokat olvastam a gonosztevőkről és a büntetések végrehajtásáról. Mennyi badarság van azokban összeírva! Ez egészen érthető, ha meggondoljuk, hogy az írók az anyagot oly egyénektől kapták, kik a körülményeket csak egyoldalulag ítélik meg. Még ügyészek, vizsgálóbírák és fegyintézeti alkalmazottak is sokszor hamis fogalmakkal ítélnek a gonosztevők helyzetét. Nézetem szerint csak maga a büntettes ítélheti meg helyesen a gonosztevők világát és a büntetések végrehajtását, ha kellő éleslátással rendelkezik a ha gondolkodni és érezni tud.

Az, mit az alábbiakban leírok, tényeken alapul, merő valóság a a szűkegesnél egy szóval sem tartalmaz többet!

Bevezetésül életemből akarok néhány adatot közölni, nevek nem tartoznak a dologra a így csak egy számmal fogom magamat megjelölni, egy számmal, melyet éveken át viseltem: 4293.

Szüleim szegény, de becsületes polgárok voltak a ha bázukban nem is volt minden úgy, a hogy annak lenni kellett volna, úgy arra még sincsen jogom, hogy erről elítélőleg nyilatkozzam, csak azt akarom felemlíteni, hogy szüleim vallásos dolgokat illetőleg teljes tudatlanságban éltek. Nem emlékszem, hogy egyszer is kényszerítettek volna, hogy a templomba menjek. Így az is tán értető, hogy én is épp oly tudatlanságban nőttem fel, mint a milyenben szüleim voltak a hogy azt, mit az iskolákban vallásos dolgokra vonatkozólag tanultam, hamarosan elfelejtettem.

Ennek daczára szüleim szigoruan neveltek. Akkor kaptam a legtöbb verést, ha apróságokat cseentem el tőlük. 17 éves voltam, midőn apám meghalt a akkor már három fogbázbüntetést, összesen 21 hónapot szenvedtem végig, pedig szüleim elég intésben, figyelmeztetésben, tanácsban, szemrehányásban és ütlegekben részesítettek.

Atyám cipész volt a így — bár irtóztam ezen mes-

* Először megjelent a H. Gross-féle «Archiv»-ban.

terségtől s festő akartam lenni — belőlem szintén cipészt akart nevelni.

Ha atyám nem ragaszkodott volna olyan nagyon ahhoz, hogy cipészt neveljen belőlem, talán becsületes ember lettem volna, de így mindég megszöktem a meszteremtől. Ismételten kértem atyámat, engedje meg, hogy festő legyek, de ez nem használt semmit: cipésznek kellett lennem! Így lett belőlem rossz ember!

Atyám halála után eladtam az összes szerszámokat s egy nagybátyámban — ki üveges volt — mentem tanoncznak. Itt kitanultam s néhány évet külföldön is töltöttem.

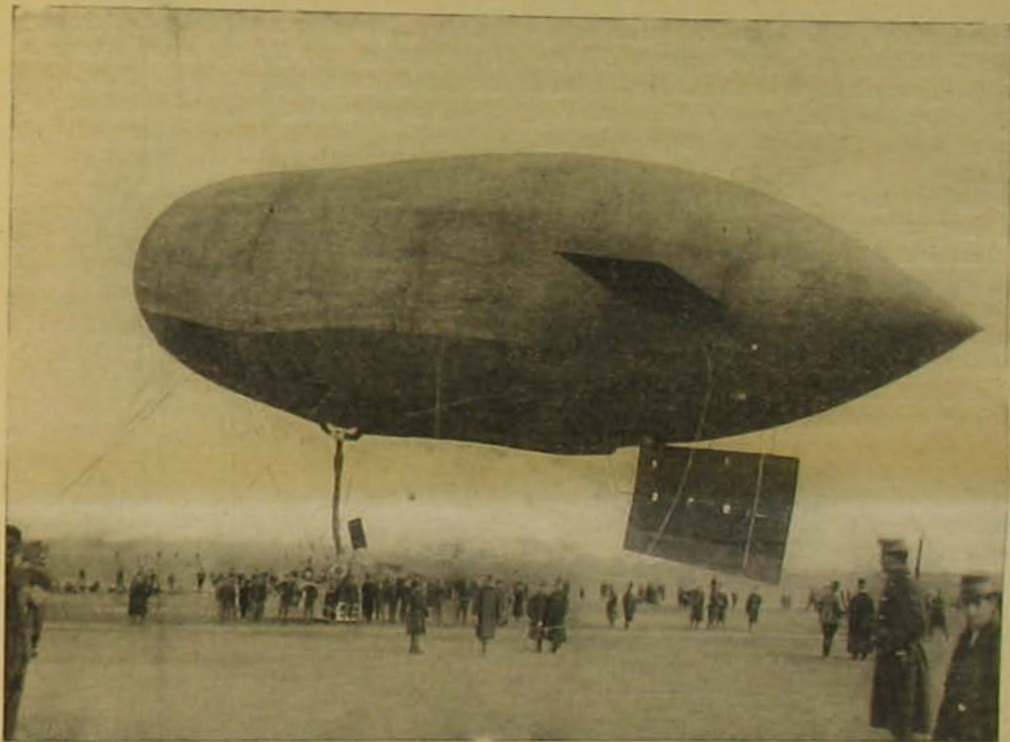
Az első néhány fogházbüntetésemén átsiklok, mert akkor még buta voltam ahhoz, hogy környezetemről —

már még nagyobb betöréseket fogok elkövetni, mert rabtársaimtól sokat tanultam, mit most értékesíteni akartam.

A börtönből kiszabadulván, megtakarított pénzem hamarosan elfogyott, munkát nem tudtam kapni s így a börtönben szerzett tapasztalataimat értékesítve, ismét betörttem, rajtavesztettem s öt évi börtönre ítéltettem.

Ezen öt év alatt észretértem s feltettem magamban, hogy ezután nem fogok a rendőrséggel, illetőleg a törvénytől összeütközésbe jönni, hanem mesterségemmel keresem majd kenyeremet.

De ember tervez és a — rendőrség végez! A börtönből való kiszabadulásom után haza — N. községbe — mentem, hogy ott a börtönben megtakarított pénzemet

A Parseval katonai léghajó felszállásra készen a rákosi gyakorlótéren.

mely pedig nevelőm volt — ítéletet mondhassek. Csak börtönbüntetéseimről s azoknak következményeiről fogok röviden elmélkedni.

Eleinte határtalanul könnyelmű voltam; nem kell tehát bővebben leírnom, hogy mikép jutottam első börtönhüntetésemhez. A munkám által keresett összeggel hamarosan nem tudtam kijönni, ha hétfőn munkába mentem, úgy először órámat kellett elzalogosítanom, bogy megélhessek; azután elzalogosítottam kabátomat s szombaton éppen csak annyi pénzem maradt, hogy az órámat s a kabátomat a zálogházból kiváltsam. Ha mégis maradt valami, úgy azt szórakozásokra költöttem.

Hogy egyszerre egy nagyobb pénzösszeghez jussak, — betörttem. Azonban rajtaveszttem s három évi börtönre ítélték. Borzasztó volt előttem az a gondolat, hogy most börtönbe kerülök. Éjjel-nappal szökési tervekkel foglalkoztam s sikerült is a börtönből megszöknöm.

Azonnal ismét betörttem, hogy menekülésemhez a szükséges pénzt megszerezsem, de ismét letartóztatottak s most már hat évi börtönre ítélték!

Hogy ezen hat év alatt nem javultam, kitünik abból, hogy azon szándékkal hagytam el a börtönt, hogy most

átvegyem. Az összeget azonban azért, hogy kénytelegyek munkába állani, csak részletekben fizették kezemhez. De ki ad nekem ott, a hol mindenki ismert s hol minden gyermek tudta, hogy börtönviselt ember vagyok — munkát? Kénytelen voltam tehát ismét az országotra menni, hogy megkereshessem a kenyeremet. Otthonom nem volt s még most sincsen.

Rendőri felügyelet alatt állván, nem kaptam igazolási okmányokat, pedig azokra feltétlenül szükségem volt, hogy a becsületes uton maradjak. Tolvajnak és betörőnek nincs szüksége ily okmányokra, miután már azonban becsületes ember akartam lenni, ezekre szükségem volt, mert hiszen azok nélkül nem lehet munkát kapni.

Egyszer kértem egy illetőségi bizonyítványt, mire azt a hibetelen feleletet kaptam: „bogy ha valaki tudni akarja, kicsoda ön, csak táviratozzon ide!“. Ily eligazítás után nem volt mit tennem, mint hogy okmányok nélkül kezdtem meg vándorlásaimat. Ilyen körülmények között nagyon nehéz megint felvergődni s becsületes embernek lenni.

Ha éppen azok az egyének, kiknek kötelessége volna, hogy a volt gonosztevő felségélyezéséére mindent elkö-

vessenek, ily akadályokat gördítenek a szabadult fegyenc útjába, irgalmatlanul muszáj ismét megbuknia.

Feltettem magamban, hogy a börtönből történt kiszabadulásom után dolgozni fogok s hogy egy becsületes, tisztességes ember leszek. Okmányokat azonban nem adtak, nem kaptam tehát munkát s a pénzem elfogyván, kénytelen voltam koldulni. Ezért 21 napra elzártak s eltoloncoltak.

Hosszas vándorlás után Franciaországba kerültem. Párisban 14 napig fát aprítottam, de egyéb munkát nem tudtam találni, folytattam tehát vándorlásaimat s sikerült a lyoni konszultátnál 20 franknyi segílyt kieszközölnöm. Innen Marseillebe vándoroltam, hol mint fűtő egy angol hajó szolgálatába lépve, Hamburgba kerültem. Az ottani konszultátnál azt adtam elő, hogy okmányaim a hajón elvesztek s így sikerült egy igazoló okmányt szereznem, melylyel K. udvari üvegesnél munkát kaptam, hol $\frac{1}{2}$ évig szolgáltam. Onnan való távozásomkor igen jó bizonyítványt kaptam. Heti bérem ugyan nem volt nagy, de italban és ételben mindég mértékletes ember lévén, hetenkint félre is tethettem egy csokély összeget.

Miután ezen helyen már $\frac{1}{2}$ év óta szolgáltam, remélni kezdtem, hogy a rendőrség ezental békében fog hagyni, mert hiszen eszem ágába sem volt, hogy ismét törvénytelenégeket kövessek el.

Sajnos, reményemben csalódtam.

Egyik napon egy rendőrségi szolgálta azon üzenettel lép a műhelybe, hogy jöjjenek el a rendőrségre, valamit akarnak tőlem kérdezni. Tudtam mindjárt, hogy ez mit jelent, reményeimet s bátorságomat azonnal elveszítettem.

A rendőrségnél értésemre adták, hogy a személyemre vonatkozó adatok beérkeztek s hogy rendőri felügyelet alatt állok. Kérdésre kénytelen voltam beismerni, hogy ez igaz, de egyben nagyon kértem a rendőrtanácsost, lenne oly kegyes s gondoskodnék arról, hogy ez ne jusson a nyilvánosságra, mert akkor feltétlenül elveszítem kenyeremet. A jó ember erre azt felelte: «Kénytelen vagyok a rendőrlégénységet az ügyről tájékoztatni s így nem állhatok jót, hogy itt-ott valami ki ne sárvárogjon». Erre ballgattam s beletörődtem szomorú sorsomba.

Hamarosan észrevettem, hogy a rendőrség engemet szemmel kísér. Ha egy rendőr valahol megpillantott, a körülállóknak mindég sugott valamit.

Különösen egy rendőr érdeklődött nagyon irántam. Ebéd közben egyszer ez az ember belép a vendéglőbe hol ebédelni szoktam s ott sok más munkás előtt a személyemre vonatkozó adatokat kérde tőlem, holott az összes rám vonatkozó adatokról a rendőrség már kelőlen tájékozva volt.

Elképzelhető, hogy ez mily kellemetlen következményekkel járt. Úgy történt a hogyan előre láttam: vasárnap gazdám felmondta nekem a szolgálatot. A rendőrségtől kapott egy levelet, melyben tudomására hozzák, hogy lopásért és betöréses lopásért már több ízben lettem büntetve, hogy rendőri felügyelet alatt állok s hogy a rendőrség saukságesnek tartja ezekről munkaadómát tájékozni.

Kint voltam tehát megint az országuton.

Szerencsémre hamarosan ismét kaptam állást. Igen meg voltam elégedve helyemmel s hogy egészen biztosan érzem magamat, a kormányhoz egy kérvényt nyújtottam be, melyben eddigi szenvedéseimet leírva,

kértem, hogy mentessenek fel a rendőri felügyelet alól! — Erre mi történt? — A kormány a kérvényemet leküldötte a rendőrségnek s egy napon kinyílik a műhely ajtaja, egy rendőr lép be s oly bangosan, hogy az összes jelenlevők ballották, nevemet kiáltva azt mondja: «Jelentkeztek a rendőrségnél, hogy ott a rendőri felügyeletre vonatkozó ügyét elintézzék». — Ha ebben a pillanatban egy forgópisztoly lett volna nálam, azt az embert képes lettem volna lelőni! Csak képzeljek el: a mester, három inas s a tanoncok jelenlétében ez az ember egy ily alávaló tapintatlanságot követ el! — Ennek az volt a következménye, hogy a következő vasárnap megint csak felmondták nekem a szolgálatot s ismét kint voltam az országuton! Tehát nincs számomra pihenés? Pedig mennyire vágyódtam nyugalom után! Oly lelki állapotban voltam, hogy minden rendőrznek a torkát képes lettem volna felmetszeni! Csak azért, hogy a kiszabadult fegyenczekkel ne legyen a rendőrségnek dolga, bünbe kergeti őket! Ez furesának bangzik, de így van! A helyett, hogy a rendőrség a kiszabadult fegyenczet felemelné, segítségére lenne, a bünbe, a visszaesésbe kergeti őt!

Elkeseredésemben s látván, hogy tisztességes munkából már többé nem tudok megélni, egy újabb betörést követtem el. Letartóztatattam s négy évi börtönre ítéltettem. Az ügyész nyolcz évi börtönt javasolt s azzal érvelt, hogy bár a tett magában nem teszi ezt a magas büntetést indokolttá, mégis, tekintettel a szokásszerűségre, ezen esetben a törvény egész szigorút kell alkalmazni. Nálam javulásra nincsen kilátás s csak arról van szó, hogy lehetőleg hosszú ideig tartsanak zár alatt!

Sirni szerettem volna ezen szavak hallatára, de nem szóltam semmit s most tőröm büntetésemet. Ki tett engemet gonoszabbá az oktalan állatnál? Ki segített nekem, hogy a börtönből szabadulva, nem maradhattam a javulás útján, hanem tiszszerte gonoszabb lettem, mint voltam?

Természettudományi ismeretek hajdan.

II.

A csillaghullások és meteorkövek legrégebbi ismeretét is a kínaiaknak köszönhetjük; azok már az indiai és kínai évkönyvekben időszámításunk előtt több ezer esztendővel nagy szerepet játszottak. Biot azokból 52-t gyűjtött össze. Két márciusi áramot különböztetnek meg. Ugyanis a meteorhullások időszakait egymás mellé állítva, bizonyos szakaszságot tapasztalunk, mely szerint a polgári naptár bizonyos napjain újból visszatérnek. Mi ezen tényt csak 1832-ben s a reá következő

BUTOR

késpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTBEU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

években derítettük föl, midőn Humboldt a novemberi és Quetelet az augusztusi vagy úgynevezett Lörincz-áramot földzte föl. Az első legrégebb följegyzés Krisztus előtt 687-ről van; legrégebb meteorokó-hullás Krisztus előtt 644-ről, tehát 176 esztendővel az egos-potamosi roppant meteor hullása előtt. Krisztus előtt 644-től Kr. után 333-ig 16 meteorokó-hullás van följegyezve nálunk, míg a görögök és rómaiak ez időszak előtt csak négyet említenek.

pompás faragványok, emberalakok, bikák, szárnyas oroslánok, sphinxek, a napfényre jutásnál részben porrá zúzva, nagyzerű féldomborművek, ékirások. A domborművek részint roppant bálványképekkel, részint az asszir királyok barezaival — melyek néha a csata kezdetétől a győzelmes hazatérésig lefolyt részleteket tartalmazák — számos ékirás példányok, királyok fölfedezett levéltárai, agyag-hengerek s törvénytáblák, tornyok, isten-jegyzékek, különböző bronz ódonságok: kulcsok,

Wellman és léghajója, mellyel át akart kelni az Atlanti-Oceánon.

Khina népétől, mely sajátos merevségét egészen a legutóbbi időkig megőrizte, most már forduljunk Ninive romjaihoz. Hármezer esztendő vonult keresztül Asszírnia halmain, a viharok és szenvedélynek, a sötétségnek és fénynek hármezer esztendeje, s végre a sir ismét kiadja a maga halottait. Botta francia konzul által a negyvenes évek elején, Ninive környékén megkezdett ásások óta az asszir faragványok és föliratok gazdag kínesei kerültek napfényre: roppant királyi paloták csarnokokkal, termekkel s tornácokkal, melyeken a tűz pusztításának nyomainak láthatók, — kolosszális

kelyhek, harangok, stb., mind beláthatatlan fontossággal bírnak a történetbúvár előtt, miután ugyanakkor a perzsai ékirás olvasását is siker koronázta.

Rawlineon Perzsiában, Lassen Bonnbán egyidejűleg foglalkoztak a feladat megoldásával, s későbbi összehasonlítás alkalmával, a függetlenül elért eredmény csak egyetlen betűben tért el egymástól. A domborműveken s faragványokon a táveső teljes hiánya elárulta ősrégiességét, s az embert bámulat fogja el a kivitel ritka tökélyének láttára, p. o. hol még a zsidó hadifoglyok jellemző vonásai is kivehetők.

Ezen ásatások alkalmával egy tárgyat találtak, mely bár a művészet egyéb maradványai mellett a kutató előtt kicsinynek s elvetendőnek tűnt föl, de ennek daczára még amazoknál is inkább megérdemelte a gondolkodó észlelő figyelmét. A kis tárgy egy hegyikristály-lencse volt. Az egész majdnem hibetetlen. Lapjai közül az egyik a kristály természetesen síkklapja, a másik domború an kőszőrűlvo; határvonala nem teljesen kerek, vastagsága egyenlőtlen. Gyótávola $4\frac{1}{2}$ angol hüvelyk. Sir Brewster Dávid, a nagy természetundó azt biszi, hogy a lencsét valósággal láttani csélokra használták.

Így hát a legrégibb népek már ismerték volna a lencse nagyító képességét, mit ők az üveg feltalálása előtt átlátszó kövekből készítettek s talán fegyverzett szemeiket még az égboltra is irányozták. Sőt újabb időben a ninivei ásatások alkalmával üveglencsákat is találtak, melyek szintén a láttani csélokra használat mellett tanuskodnak. Mert a kínaiak, indiaiak, egyiptomiak Kristus előtt egy pár ezer esztendővel értették az üvegekészítés módját. Egyiptomban pedig oly emlékszbrokat s festményeket találtak, melyek munkálkodó üvegfúvókat ábrásolnak. A rajtok lévő ékírás pedig odamutat, hogy ezen művek Kristus előtt több ezer esztendővel élt uralkodó alatt készültek. A kínaiak pedig az üvegből nemcsak tükröket, harangokat, trombitákat készítettek, hanem természetesen színre festett szőlőfürtök s más alakok előállítására is használták.

Tény az, hogy az egyiptomiak, indok és a csillagvizsgáló khaldeaiak, nagyon, de nagyon régen gyűjtötték csillagászati észleleteket s az égbolt érdekes pontjait nyomozták. A világáros Babilon bezárt papsztyáljai megőrizték és szaporították a csillagászati ismeret ósrégi fényét. Belus pyramistemploma is a csillagok vizagálására szolgált; onnót jelentették meg az új óráit. Számtalan csillagász-iskola közezőni létét, ezen később feloszlott papi osztályoknak; ily iskolákról s azok négy képviselőjéről Strabo is tesz említést. Számos es sok esztendőre szóló csillagászati észleletet, a holdmozgás ósmeretét tanulták a görögök a khaldeaiaktól. Kallisthenes, Nagy Sándor korában élt görög bölcsező, Babilonból oly csillagászati hűvrlatokat vitt magával Görögországba, melyek Porphyrius szerint Sándornak Babilonba bevonulása előtt 1903 esztendeig nyúltak föl. A görögök állatkörüket valószínűleg a khaldeaiak (dodikametriájától kölcsönözték, s még az is bizonytalan — mondja Humboldt, — mi illeti a khaldeaiakat a legrégibb Pythagoras-féle elméletekhez az égbolt valódi mivoltára, a bolygók pályájára és Apollonides Myndius szerint hosszúság, szabályos pályájukon ismét visszatérő bolygókra nézve.

Görög írókból tudjuk, hogy a régiek előtt bizonyos nagyító szerek nem valának ósmeretlenek. Aristophanes „Felhő-jében gyűjtő kristályokról szól, — Sonea ósmeri az üreget, vízzel telt üveggolyók nagyító erejét, — Plinius homorú smaragd-lencséről emlékezik, mi valószínűleg nem volt egyéb, mint zöldre festett üveg, s azon mézte Nero császár a harezjátékokat, pedig mint tudjuk, a homorú szemüveg-rövidlátóknak való. Ily alakban azonban csillagászatra nem használták. Ellenben bizonyos, hogy már igen korán kúrtókon keresztül, vagy mély kutakból vizagálták a csillagokat, miknek segítségével azokat esthajnalon könnyebben és hamarabb fölismerték, mert így fényöknek hatályossága s a kisugárzás ereje által látszó nagyságuk növekedett, s a nagyítás

a közelség benyomását idézván elő, az égboltot látszólag megközelítette. Kleonedes már azt jegyzi meg, hogy mély víztartókból a nap nagyobbknak látezik, „a homályos és nyirkos levegő miatt.“ De nem való Aristoteles azon állítása, hogy a bányák mély torkából, a kémény üregéből, a csillagok még nappal is szembe tünnek; Humboldt Amerikában és Szibériában tartózkodása alatt basonlót sem maga nem észlelt, sem más efféle tapaszalt emberekkel nem találkozott.

A csévek használatának első nyomaival az arab csillagászoknál találkozunk. Összekapcsolták azokat elmés mérészközökkel s vizagálataiknak ez által eddig nem ósmert pontoságot kölcsönözték. Ily bonyolult készülék állott a Hulgú által emelt osillagásztornyon Meraghaban. Természetesen az arabok csillagászati tevékenységéaránylag sokkal későbbi időre esik, s így nem lehet eldönteni, mennyit köszönhettek a khaldeaiaknak, az indeknek és az alexandriai iskolának. Ind bolygótáblákat még a 8. század végén fordítottak arab nyelvre Alpbazari és Alkoreami, s arab matematikusok vándoroltak Indiába a csillagászat tanulmányozása végett, kik aztán a tudományt több lényeges tekintetben magok is előre vitték.

A fegyverzetlen szem az égbolt csillagseregéből megnyit képes felölelni, a rezezhártya különböző érzékenysége mellett, általában meg nem batározható. Humboldt egy ötödik nagyságú csillagot, Alcorn említ, melyet az arabok „Saidak“-nak (próbalónak) neveztek, mert rajta szokták a láterót megpróbalni. Ezen középláteróra vonatkozó meghatározás azonban változik a levegő tisztasága vagy homályossága szerint. Mindig találkoztak egyes rendkívül észlelésének, kik hatodik nagyságú kisebb csillagokat is fölismertek fegyverzetlen szemmel is. Hipparkhus, az egész ókor legnagyobb észlelő csillagász, ki először adott a görögöknek csillagászati táblákat és saját álló csillag-észleleteit a korábbi alexandriai csillagászokéival összehasonlítva, az éjnapgyen előhaldását fölfedezte, derült, holdtalan éjszakán a fiastyik-csoportban a betedik csillagot, Celaeno-t jól fölismerte. Humboldt is említ egy 1837-ben Boroszlóban meghalt szabó mestert, ki Jupiter bolygóit (hat-heted nagyságú csillagok) holdtalan éjszakákon megkülönböztette, a melyek élesen körvonalazott pontoknak tüntek fel előtte, menten a gátoló kisugárzásoktól s csóvaktól. A fegyverzetlen látás korszakába esnek még: Kopernikus világ-rendszere, Tycho de Brahe nagyon tökéletes észleletei, sőt még a Kepler-féle törvények feltalálása is. Csak 1608-ra jut a távcső fölfedezése. Ezen esztendőben Lippershey János middelburgi szemüveg-készítő, egy eszközt küldött Hollandia rendének, „mellyel messze lehetne látni.“ S azt kérte, hogy találmányáért 30 esztendőre szóló szabadalmat, vagy évi nyugdíjat adományozzanak neki; de a rendek elég nagylelkűek voltak tőle úgy az egyiket, mint a másikat megtagadni. Galilei értesülvén az új találmányról, maga is készített egyet 1609-ben s azt a velencei dogának s a tanácsuraknak ajánlta. Ugyanekkor pedig Janssen János és fia Zakariás, szintén middelburgi szemüveg-készítők, a nagyító-üveg feltalálása által szereztek magoknak érdemet. E két megbecsülhetlen eszköz telát Németalföldön látott napvilágot, de az elasz föld hozta meg azoknak első gyümölcsseit. Ott alkalmazza a távcsövet csillagászati csélokra Galilei s fölfedezte Jupiter bolygóit, Saturnus gyűrtyéjét, Venus sarlóalakját s nem sokkal azután a napfoltokat. A táv-

ÉLELMISZEREKET

legjutyányosabban szállít

Szállítja az összes élelmiszereket a m. kir. csendőrség és a ca. és kir. lindsereg részére.

BECK LIPOT és FIA és WEISZ NORBERT cég
BUDAPEST, II., SZÉNA-TÉR 1. SZÁM.

Részletes felvilágosítást készséggel nyújtunk.

csövi látás tehát mindössze 267 esztendő. Galilei Jupiter bolygót kétszeres nagyítás mellett találta meg; különben sohasem használt 32-nél erősebbet. A távcsövet mérőeszközökkel összekapcsolni, 1634-ben Morin találmánya, a ő kezdte meg egyszeremind a nappali csilgavizsgálat.

A caillagászat terén Herschel Vilmos csodálatraméltó fölfedezéseit azon óriás távcsövek alkalmazása által eszközölte, melyeket maga készített, s a melyek magukban véve is elegendők volnának, hogy nevét halhatatlanná tegyék. Első távcsövéit 1774-ben 36 éves korában hozta létre. De az általa készített több mint 400 távcső között különösen kettő van olyan, melyekhez az utókor a halhatatlan férfiú nevét kötni szokta. Az egyik 20 láb hosszú volt s 6000-szeres nagyítással még használni lehetett; a másikkal nyílása $49\frac{1}{2}$ hüvelyket tett s nagyítását 7000-szeresre lehetett fokozni annak túlterhelése nélkül. Egy másik óriási távcsövet Rosse lord készített 1842-ben. A tükör átmérője hat angol lábot és a gyújtóvolság 50 lábot tett. A tükör térfogata 4071 □ angol hüvelyk, míg a Herschel-féle óriási távcsőnek térfogata csak 1811 □ hüvelyk, — így az elsőnél a tükörből kijövő világtömeg is kétszer olyan nagy mint az utóbbinál, már pedig mint tudjuk ez a körülmény föltételezi a távcsőnek a világűrbe behatoló képességét.

Az ember eszközöket talált ki, a természettől korlátozott látókörének bámulatos kiterjesztésére: de azért még ma is legtökéletesebb látszer az egészséges szem, a mihez hasonlót sem a tudomány, sem a művészet nem képes előállítani.

KÉPEINKHEZ.

A Parseval Budapesten.

Parseval katonai léghajót mutatjuk be olvasóinknak, mely bennünket annál közelebről érdekel, mert a vele megtett ut éppen a mi hadseregünk léghajós osztályának jól sikerült kísérlete volt. A Parseval október 24-én indult el Fischamendből Budapestre s bár az erős szél mellett csak Győrre jöhetett s ott leszállni kényszerült, a szél csenedése után még aznap d. u. 1 órakor mégis folytatta az utat Budapest felé s 300 méter magasságban, a Duna irányát követve, este hat óratájban megjelent Budapest felett a Parseval s kevéssel később a volt repülőversenyterén, a hol a kirendelt katonaság már várta, szerencsésen le is szállott. Coffony kapitány, Berlepsch báró és Mansbarth főhadnagyok és egy főőrszolgálatot teljesítő káplár jött a Parsevállal. Egy napi itt tartózkodás után, mely idő alatt a léghajó mikénti működése iránt érdeklődő tisztikar kedvéért egy jól sikerült próbafelzállást is rendeztek Budapesten, október 27-én d. e. fél 10 óra tájban, a bucsuzásra összegyűlt katonai és polgári sokadalom éljenzése mellett visszaindult a Parseval s egyfolytában megtett öt órai ut után, d. u. 3 óra tájban szerencsésen visszaérkezett Fischamendbe.

Wellman és léghajója.

A levegő meghódítása érdekében folytatott és már sok esetben halállal végződött sikertelen kísérletek dacára még folyton akadnak vállalkozó szellemű emberek, a kik újabb és újabb módokat szerint ostromolják a levegőt. Ezáltal, a változatosság kedvéért, nem repülőgéppel való és nem is oly rövid idejű és távolraugó kísérletről van szó, hanem egy képzelet tekintetében is túlmerész vállalkozásról, a mely ba sikerült volna, minden állításnál ékebben bizonyította volna a német Zeppelin gróf azon véleményét, hogy a kormányozható léghajó az, a mely megdönthetetlenül a levegő urává teszi az embert.

Wellman amerikai léghajós ugyanis, a kinek arcképét és léghajóját egyik képünkön bemutatjuk, többszöri sikertelen kísérlete dacára ama régi és merész tervét akarta a közelmúltban megvalósítani, hogy America nevű léghajójával Newyorkból indulva, átkel az Atlanti-óceánon Angolországba. Október hó 16-án aztán, utitársai unozolására, utnak is indult Marconi-féle táviróval és egy hónapra való eséllyel ellátott léghajóján hatodmagával. Eleinte minden jól ment, mint azt szikra táviróval ismételtelen jelentette a merész társaság, később azonban újabb és újabb bajok keletkeztek a léghajó körül. Először a motor hibázott meg, úgy, hogy meg kellett állítani, majd a tartalékgép is felmondta a szolgálatot s teljesen a szélre kellett magokat bízni. Majd a tulerős szél mellett kedvezőtlené, sőt veszélyessé vált helyzetet súlyosbította a majdnem átláthatatlan sűrű köd, a mely miatt az irányt is elvesztették, s a léghajót teljes gőzzel követő Oliviera-yacht is elmaradt tőlök. Közben teljes erővel tört ki a vihar s Wellman és öt társa a legsivárabb reménytelenséggel néztek a jövő elébe. Negyvennyolcz óráig semmi hírt se kaptak az érdeklődők a merész utasokról, a kiket már éppen legválságosabb helyzetükben a Trent nevű gőzhajó kapitányának, az erős szélben való három órai manővrozás után sikerült hajójára venni s a 72 óráig tartó küzdelmes helyzetből kimenteni.

HIREK.

A kegyelet adója. A budapesti csendőrtisztikar, az előző évekhez hasonlóan, az idén is kegyelettel adózott az elhunyt bajtársak emlékének, amennyiben a pesti és budai temetőekben nyugvó bajtársak sírjait Mindszentek napján megkoszorúztatta, kivilágíttatta és azokat testületileg felkereste.

Rablás. Október 26-án éjjel 11 órakor Bohács Kálmán hevesi földbirtokoshoz két bekormozott arcu férfi állított be s annak bárom caelédjét botokkal és késekkel megfélemlítve, megkötözték s azok egyikével a földbirtokost lakásáról kihívták, kit kézzel való bántalmazás után szintén megkötözték és 1250 korona készpénz, egy darab 9000 és egy darab 7000 koronáról szóló takarékkönyv, három darab pisztoly és esuat evőeszközök elrablása után kocsin elmenekültek. Az ismeretlen tettesek után, kik állítólag özigányok voltak, a nyomozás széles mederben folyik.

Ellenszegülés. Steimnacher János csendőr október 23-án délután a baranyamegyei Dunaszekesőn Bari Ferenc ottani lakos ellenszegüléssel szemben, annak könnyű sérülésével végződő szuronyfegyvert használt.

Kérelem. Albert Márton csendőr ez. őrevesető, ki Brassóme gyében Zernest községben állomásozik, kéri Csutak Gyula kovásznai születésű csendőrt vagy bárki mást, ki annak jelenlegi tartózkodási helyét és esetleges új foglalkozását ismeri, bogy azt vele közölni esivekedjék.

Postai szállítás jogának megvonása. A m. kir. belügyminiszter a Willmore Fred. londoni orvos által kiadott s a fogamzás meggátolására szolgáló „Szerencse” nevű készülek leírását és ajánlását tartalmazó „A tudás

függetlenné tesz. czimmel ellátott nyomtatványtól és az ahhoz mellékelve levő .Tekintetes N. N. l. megszólítással kezdődő sokszorosított levélről a postai szállítási jogot a magyar szent korona országai területére nézve megvonta.

KÜLÖNFÉLÉK.

A villámcsapás. A francia mezőgazdák és mezőgazdasági iparúzők lapjában olvassuk az alábbi érdekes összeállítást: Szabadon mezőn zivatar alkalmával ha állunk, de különösen ha futunk, ki vagyunk téve a villám ütésének. Minden kiálló fa, torony, egyedül álló épületek csúcsai szintén emelik azt a potenciál-különbséget, mely a felbő és a föld között fennáll. Maga a nagy területű erdő belseje kevésbé veszedelemes, de igenis az erdőszélen futni vagy járni nem tanácsos. Erdekes megfigyelni, hogy a szabadon lanyázó nomád emberek, azonkívül a gazdaság pusztán élői: a pásztorok, csészők, csikósok a közelgő zivatar idején tüzet gyújtanak, de nem száraz anyaggal, hanem nedves ággal és galylyal fedik be a tüzet, hogy nehéz színű, gőztartalmú füst szálljon az ég felé és helyesen vélekednek, hogy ezzel a villámütés ellen keilően meg vannak védve. Ezt a bahonának látszó szokását az új kutatás igazolta. A füst és az égési termék, különösen a füst páratartalma csökkenti azt a feszültséget, mely szükséges, hogy a villám a levegőt átüttesse. Végeredményében tehát a házak füstölő kéményei lassú, de biztos levezelik a villámnak. A nagy városok óriási területén füstölő számtalan kémény magyarázza az aránylag kicsiny számú villámütést. Még a gyári kémény is a villámhárító mellett füstölésének köszöni azt, hogy a villámcsapás oly ritkán üt beléje. 1000 templomra esik átlag 0.3, 1000 szélmalomra 0.5, 1000 gyárkéményre 0.3 villámcsapás. Igaz, hogy a gyárkéményt rendszeresen villámhárító is védi. A városi villámütések statisztikája még a gyárkéménynél is kedvezőbb. Zivatar idején tehát tüzet gyújtunk, ha szabadban vagyunk, a tanyai házakban meg a kemenczében gyújtunk be.

A gyermekek iszákossága. A gyermekek újabban mind nagyobb számmal követnek el olyan dolgokat, melyek miatt a büntető-törvényekkel gyűlik meg a bajuk. Ez a dolog arra készítette az olasz kormányt, hogy a kérdés tanulmányozására a szükséges törvényes intézkedések megállapítására bizottságot küldött ki. A bizottság javaslatait most nyilvánosságra bocsátották; a munkálatokban több, bennünket érdeklő rendszabály javaslása foglaltatik. A törvénytervezet szerint minden olaszországi elemi- és középiskolában, valamint továbbképző tanfolyamon havonként legalább egy órát kell szentelni az alkoholizmus káros hatásainak a megbeszélésére. Az esteli iskolákban mindig vasárnap este tartandó meg ez az előadás. Iskolákban és nevelő-intézetekben, iskolai kirándulásokon és iskolai ünnepegeken nem szabad a tanítórész-mélyzetnek, a tanuló-ifjúságnak bort vagy bármily más alkoholtartalmu italtadni, ha csak a szülőik azok az ellenkezőjét nem kívánják. Nagyon fontosak azok a rendszabályjavaslatok, a melyek alkoholos italok elárúsító helyeire vonatkoznak. Kimérőket tizenöt éven aluli gyermekek csak szülőik kíséretében látogathatnak. Huszonegy éven aluli embereknek nem szabad szeszes italt eladni. A kimérőknek legalább öt-száz méternyre kell az iskolától, nyilvános nevelő-inté-

zetektől lennie a vasárnapon délelőtt egy óra hosszat, délután két óra hosszat lebelnek csak nyitva. A választások napján egész napon át zárva kell lenniök. A városi hatóságok időnkint megengedhetik a vasárnapi üzem meghosszabbítását. A kimérés tulajdonosa felelős mind azokért a károkért, a melyeket azok a részeket követnek el, a kik az ő kimérésükben itták le magukat. Adóhatóságok, a melyeket kiskorok borért stb. csinálnak, bíróilag nem hajthatók be. Az a rendszabályok ellen vétő iskolaigazgatók és nevelő-intézet vezetők, valamint kimérők ötven liráig terjedhető pénzbüntetéssel és egy hónapig terjedhető fogsággal büntethetők. Ismételt visszaesések az iskolaigazgató elbocsátását vagy a kimérő engedélyének bevonását eredményezik. Ugyanígy büntetendők mindazok, a kik idegen, tizenkét éven aluli gyermeknek bort vagy más szeszes-italt adnak.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőnévtelen levelekre nem válaszol, kértatot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatul kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen, így a felesleges kérdészkérdéseknek eleje vétecsék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

Zeltvárvilgyi. 1. Nőszülés nincs beszüntetve, de csak 20 százalékgi loss engedélyezve; ha tehát a 20 százalékra a kerületnél hely nincs, várni kell egy fogyatéokra. Úgy tudjuk, a beérkezett nőszülési kérvények, a beérkezés sorrendjében lesznek a honvédelmi miniszteriumba előterjesztve, a hol a nőszülési engedélyek a fogyatéok arányában kiadatnak. **2.** A nagyváradi iskolába a bevezénylést a csendőrségi felügyelő a kerületi parancsnokok javaslata alapján szdközi. A folyó évben a továbbképző tanfolyamot végzett hallgatók közül a legjobbak előreláthatólag a jövő év folyamán lesznek az altiszti iskolába bevezényelve.

25. Forduljon szolgálati uton a szárnyparancsnoksághoz. **Lényegtelen. 1.** Magasabb lakhérváltáságról azé sem lehet. Indokolt javaslat alapján azonban a m. kir. belügyminiszterium jobb természetű lakást is bérolhet. Nem léptethető elő, ha meg is történt, nem tudtak róla. **3.** Ugy van; neki igénye van két teljes ágyra. Mosatás stbira általányt élvez, a mely közre fizetendő. **4.** Csak a laktanyában.

Nem csendősr Non. **1.** és **2.** Nom. **3.** Igen. **4.** Nincs rá rendelkezés.

S. J. 4. 1. Nem számít be. **2.** Aligha, kedvezmény, a melynek megadása előjárói jóindulatától függ. **3.** A gazda a család ott alkalmazza, a hol neki tetszik. Ha az a családok nincs nyíró, mondjon fel. **4.** Magától értetődik.

1875. P. Az illetékszabályzathoz az ezimen meghatározott összeg az általányból kirandó.

V. P. Lontó. Az irodakatalány terhére kiszolgáltatandó. **M. L. Örv. Pétervárára.** Az ügyeleti szolgálat tartama alatt az őrsőn a helye.

P. Gy. Örv. parancsnok. Nincs rá igénye. **Zenta.** Vonatkozó szabályrendelet határokványal mérvadék. **Mint hogy ezt a szabályrendeletet nem ismerjük, kérdésre érdeklőleges választ nem adhatunk.**

AZ ERŐSÍTETT

CAPCINE (PAPRIKA) KENŐCS

Ezekenek más hálaíratos bizonyítják, hogy milyen kitűnő hatás van. Valódi csak nálam kapható. Kite tégegy 1 K, nagy tégegy 2 K.

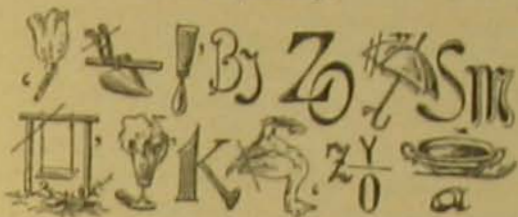
Az ár és a 45 f. postaköltség bekiel része után vagy után: : : Vétél kiillóve : :

Szenthe Lajos gyógyszer. Budapest, Damjanich-utca 2.

Csusz, köszvény, reuma, idegek feszültség, bilis, idegek, mindennemű csontbántalmak ellen kitűnő hatásának bizonyított szer.

FEJTÖRÖK.

Képtalány.

Szótalány.

Mindennek ura,
Semmiből terem,
Egy betűjét vedd el:
Ott van az enyészet.
A béke, a csend.

Betűtalány.

A *i* Fertő.
örült.

Megfejtési határidő: 1910 november 14-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyné Szanatorium-sorsjegy lesz kioszolva.

Lapunk folyó évi 40. számában közölt fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: *„Könnyű másokat megítélni, de maga véltét nehéz megismerni.”* — Betűtalány: *„Egyes egyedül.”* — Szótalány: *„Törvény—Örvény.”*

A kioszolt Erzsébet királyné szanatorium-sorsjegyet Petronics Sándor ez. őrszervezőnek Moholra elküldöttük.

HIVATALOS RÉSZ.

Különlítmények felállítására.

A m. kir. VI. számú csendőrkerület szombathelyi szárnyának területén Felsőszőlőknön, 1910 okt. 20-án; továbbá

a m. kir. VII. számú csendőrkerület csikszederdai szárnyának területén a azekputaki forrástelepen, 1910 október 15-én egy-egy 4—4 főből álló különlítmény állított fel.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb kézirat.

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani:

Kedves Hazai vezérőrnagy!
Kinevezem Önt 1910 november hó 1-ével altábor-naggyá.
Kelt Bécsben, 1910. évi október hó 25-én.

Ferencz József, s. k.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi október hó 13-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy:

Várady Ede alezredes, a m. kir. VI. számú csendőrkerület parancsnoka, a román koronarend középkeresztjét,

Szöke Béla, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli százados, a román korona rend tiszti keresztjét és

Mihlós Dénes, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli őrszervező, a román „Serviciul Credincios” érem 1. oszt. elfogadhasan és viselhesse.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár (amiről nem képes mesélni) és jó hangszerezzállítási, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémián házi hangszerkészítője. Az őri ne vágyjon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, zongorika, szobor, harmonium, harminálka, fa, rézfúvó-hangszer, húr, stb. az Rományi legújabb kézikönyv, melytől nem vársz, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-u. 69. Külön költség nélkül. Kivétel: minden részre nagyban és kicsiben. Az összes hangszerek javítása az akasztáson és utasít. — Minden hangszertől külön-külön árajzok kéréndő.

MEGELŐZÖTT!
MOSKOVITS
ANATOMIAI
CZIPŐGYÁR R.T.
MAGYVÁRAD BUDAPEST RÁKÓCZI-ÚT

MOSKOVITS
anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.
M. kir. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és kir. közöhadcsereg szerződ. szállítói
Budapest, Rákóczi-út 6. sz. Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

Kineveztetett:

székhelyén:

1910. évi november hó 1-ével:

Huzni Elemér. VIII. sz. esendőrkerületbeli hadapród.

Okiratilag megdicsőítették:a magyar szent korona országaihoz tartozó esendőr-
ség felügyelője által:

Budny Gyula IV., Doak Gyula és Kovács Károly, II. Hunyetz Károly, III. simonyi és varsányi Simonyi József, Varga Gusztáv, Nagy Béla, Fuxhoffer Gyula, uoapáli János András és Ambrózy Gyula, V. számú esendőrkerületbeli századosok; Schill Páronoz segédállást, Szűcsy János oktatótiszt és Soltész Imre, V. számú esendőrkerületbeli főhadnagyok, továbbá Bretschneider Béla, V. számú esendőrkerületbeli hadnagy, végül Kollár Mihály, Banos György, Fűkő Pál és Modródszki József, V. számú esendőrkerületbeli járásőrmesterek, valamennyien a folyó évben lezajlott országgyűlési képviselőválasztási mozgalmak alatt tanúsított kiváló buzgalomuk és eredményes tevékenységükért.

Horváth Venczel, I. számú esendőrkerületbeli járásőrmester, 21 évi esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat során kifejtett eredményes tevékenységéért.

Péter József, I. számú esendőrkerületbeli járásőrmester, egy nagyobb szabású betöréses lopás tetteszainek 112 órai leleményes és körültekintő nyomozás általi kiderítése és a bűnjelek biztosításáért.

A m. kir. II. sz. esendőrkerületi parancsnokság által:

Burbach Jakab járásőrmester, Bogdán István őrmester és Szabó György esendőr a folyó évi június hó 14-én Krasod-Szörény vármegye területén átvonult felhőszakadás következtében Krasod községben pusztított árvízveszély alkalmával a személy és vagyonmentés körül kifejtett önfeláldozó, ügybuzgó és igen eredményes tevékenységükért.

Molnár Lajos oszt. őrmester a folyó évi június hó 14-én Krasod-Szörény vármegye területén átvonult felhőszakadás következtében Szászabányán pusztított árvízveszély alkalmával a személy és vagyonmentés körül kifejtett önfeláldozó, ügybuzgó és igen eredményes tevékenységéért.

Sáfrán Péter oszt. őrmester hosszas esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat során kifejtett ügybuzgalomáért és eredményes tevékenységéért és általában tanúsított példás magatartásáért.

Bara Gábor oszt. őrszázados II-od altiszt, Szék János esendőr oszt. őrszázados, Papp András I., Kengyel Guszta, Schaffner Ede és Gyurinovics Dezso esendőrök egy az Anlna vidékén hazamosabb időn át gúnczálkodott balőrös banda tagjainak hat napon át tartó fásaszító és nagy buzgalommal vezetett nyomozás során eszközölt kiderítéséért és a tetteseknek az igazságszolgáltatás közepé történt átadásáért, nemkülönben a folyó évi május hó 12-én Anlnán az osztrák-magyar államvasutársaság vasgyártelepén pusztított tűzvész alkalmával a tűz továbbjedésének megállítására és a vagyonmentés körül kifejtett bátor és alásánt magatartásukért.

Lindner János oszt. őrszázados II-od altiszt egy pénzhamisított banda tagjainak 151 óra át tartó fásaszító és igen nagy leleményességgel vezetett nyomozás során eszközölt kiderítéséért és a tetteseknek az igazságszolgáltatás közepé történt átadásáért.

Major Gyula I. oszt. őrszázados II-od altiszt a közbiztonsági szolgálat során hazamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és igen eredményes tevékenységéért.

Galambosi Gábor oszt. őrszázados II-od altiszt és Domokos József esendőr a folyó évi május hó 8-án Markovce községben az ottani hitosok veszélyes magatartásának vissza fordásra alkalmazott fegyverhasználat alkalmával tanúsított bátor és alásánt magatartásukért.

A m. kir. III. sz. esendőrkerületi parancsnokság által:

Erdei István osztrácos őrszázados, mert néhal D. Simon Mátyás irani határbeli lakos sérelmére 1908. évi május hó 11-én elkövetett a már majdnem feloldáshoz ment gyilkosság tetteseit, hosszas, fásaszító, igen leleményes és körültekintő nyomozás során kiderítette és az igazságszolgáltatás közepé juttatta.

A m. kir. VI. sz. esendőrkerületi parancsnokság által:

Fekete István II. oszt. őrszázados, közel 12 évi esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban tanúsított buzgó, szorgalmas és eredményes tevékenységéért a mert e során alárendeltjeinek jó példát mutat, valamint hogy jó magaviseletet tanúsít.

Pap Miklós oszt. őrmester, hosszas esendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat során kifejtett buzgó, szorgalmas és eredményes tevékenységéért.

Golanosér Pál és Vass Ferencz II. oszt. őrmesterek a lefolyt évben a közbiztonsági szolgálat során tanúsított kiváló szorgalmuk, buzgó tevékenységük és eredményes működésükért, valamint őrsüknek kifogástalan rendben tartása alárendeltjeik helyes befolyásolásán és jó magaviseletükért.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— esendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

1911. évre szóló előjegyzési naptárainkat november hó 15-től kezdve a
beérkező rendelésekhez, felszámítás nélkül fogjuk mellékelni. :: ::